

KROPIĆ (82) *vb impf*

o jasne.

inf kropić (9). ◇ *praes 1 sg* kropię (4). ◇ *2 sg* kropisz (1). ◇ *3 sg* kropi (11). ◇ *1 pl* kropimy (1). ◇ *2 pl* kropicie (5). ◇ *3 pl* kropią (5). ◇ *praet 1 sg m* -em kropił (1). ◇ *3 sg m* kropił (7). *f* kropiła (1). ◇ *3 pl m pers* kropili (6). *subst* kropili (1). ◇ *fut 1 sg m* będę kropił (1). ◇ *3 sg m* będzie kropił (2) *BielKron*, *RejAp*, kropić będzie (3) *BibRadz* (2), *BudBib*. ◇ *imp 2 sg* krop (1) *FalZioł*, kropó (1) *RejZwierz*, kropi (1) *Leop*. ◇ *2 pl* kropcie (1). ◇ *con 2 sg m* byś kropił (2). ◇ *3 sg m* by kropił (3). ◇ *3 pl m pers* by kropili (1). ◇ *impers praet* kropiono (2). ◇ *part praes act* kropiąc (12).

Sł stp, *Cn notuje*, *Linde XVI i XVIII w*.

I. Transit. (78) :

1. *Polewać kroplami; aspergere Mącz, Cn; conspergere Calep, Cn; adaquare, inspergere, irrigare, irrorare, obsipare, offundere, perspergere, respergere, spargere Cn* (76) : áni then ktory ładzi/ ielt co/ áni ten ktory kropi/ ále ten ktory dáie rozmnozenie/ Pan Bog. *KrowObr* 3v; *Mącz* 18a, 116c.

kropić kogo, co (7): [*wódka różana*] ielt dobra pić y licze kropić *FalZioł* II 11a, IV 11a, 16b; *RejPos* 305; *Oczko* 28v. *Cf Zwroty*.

kropić czym (20): Takież muchy giną gdzie vkropem kropią nawarzywzy liftu bżowego. *FalZioł* IV 29a, IV 16b, 29a, c [2 r.], V 62 [2 r.]; *RejZwierz* 106v; *BielSat* C2, N3; *Oczko* 28v; *BielSjem* 39; Popiją fie kobiety ípołu fie częftuiąc. [...] Zátacza fie po domu/ ftylkuie ná głowę. Mąż wodką z rożey kropi/ niewie co fie dzieie *BielRożm* 18; *Cf kropić czym po czym, Zwroty*,

kropie czym po czym (4): Też brudy oleiowe/ gdy nimi częfto po ziemi kropi, pchły zatraczaią. *FalZioł* IV 16d, IV 16d, V 62 [2 r.].

Zwroty: peryfr. »krwią ludzką ziemię kropić« = *mordować, zabijać* (1): A owi co miecze ábo rufznice v boku máią/ á co infzego myślą/ iedno nicże⁸⁰ fię niebać: áby ták práwá ná ftronę odłóżywzy/ krwią ludzką ziemię kropili [*humano sanguine conspergant terram*]? *ModrzBaz* 63v.

peryfr. »łzami kropić jagody« = *plakać* (1): lecz łzami y pofty kropiąc iągody/ fwoię dużę vwefeláá. *SkarŻyw* 13.

Szereg: »kropić, polewać« (2): *Aquam radicibus subministrare, Kropić/ Polewać wodą. Mącz* 222c; *Calep* 248a.

W przen (1) : CO ítráfznym iádem [*zazdrość*] kropifz/ dżiwie írogi *GrabowSet* E2v.

a. *O ceremoniach religijnych lub magicznych zwłaszcza poświęcaniu wodą święconą; adaquare, conspergere, inspergere, perspergere, respergere, spargere Cn* (49) : *RejKup* c6; wśzythki [*ludzi*] rázem wodą krzczono kropiąc *BielKron* 381v, 37, 37v.

kropić kogo, co (21): kropiła bidło ízwyączoną wodą *LibMal* 1544/89v; *KrowObr* 70, 100v, 104, 119, 128v, 183 [2 r.]; [*kapłan*] kropił człowieká maczáiąc pálec w oneyże wodzye krwáwey *BielKron* 37, 37, 37v; Niéktorzy co w czáry wierzą [...] wiążą koniowi w grzywie/ święconé kádźidło/ mirrę/ y złoto/ á kropią koniá wodą święconą/ á z tym sye vbepieczáią *SienLek* 189v; *RejAp* 6v, 50v, 180; W íobokę [!] wielką ogniá y wody náfwiećić/ bydło tym kropić/ y wśzytki kąty w domu poczárowác/ tho też rzecz pilna. *RejPos* 225v, 47; *SkarŻyw* 226, 458; *StryjKron* 161 [2 r.].

kropić ku czemu [= w kierunku czego, na co] *czym* (1): Thedy Eleázár Káplán omoczy pálec we krwi iey/ á fiedm kroć ią kropić będzie ku Przybytkowi zgromádzienia [*sparget contra faciem tabernaculi ecclesiae*]. *BibRadz Num* 19/4.

kropić przeciw czemu [= w kierunku czego, na co] (2): *BibRadz Lev* 4/6; gdy zabije Kozłá lofowánego zá grzech/ wniefie krew iego zá załtonę kościelną/ będzie kropił przeciw domu Bożemu/ áby tym oczýścił dom Boży od grzechow ludu Izráelkiego. *BielKron* 38v.

kropić na co (7): Połthaw oblicze twoie ku Ieruzálem/ á kropi ná Swiętнице [*stilla ad sanctuarium*] *Leop Ez* 21/2; *BielKron* 84v; ofiárownik kropić będzie krwią ná oltarz Iehówy v drzwi namiotu zgromádzienia *BudBib Lev* 17/6, 2.*Par* 29/22 [2 r.], 24, 4.*Reg* 6/11.

kropić czym (17): *LibMal* 1544/89v; gdzieby kolwiek tą Wodą kropiono/ áby tám nie było wízelkiew nietzyłtości *KrowObr* 71v, 100v, 103v, 121, 128v; *BibRadz Lev* 4/6; *SienLek* 189v; *RejPos* 225v; *BudBib Lev* 17/6, 2.*Par* 29/22 [2 r.], 24, 4.*Reg* 16/11; *SkarŻyw* 226, 458. Cf *kropić ku czemu czym*.

W połączeniach szeregowych (16): *RejKup* c2; Támże około Ołtarzá/ fiedmkroć chodźcie w około/ kropićcie/ kádźcie/ y krzyżyki ná Ołtarzu tznijąc mowicie. *KrowObr* 101, 101v, 104, 119, 183 [2 r.]; Nie dzwoniłciem ia tám nic/ ni kropił/ ni kádźił *RejWiz* 181v; *RejAp* 6v [2 r.], 50v, 180; tu Pan twoy nie vpomina/ ábyś mu kádźił/ kropił/ kurzył/ pofty/ odpufy/ y rozliczne odzyenia ku vbłáganiu iego wymyflá *RejPos* 173, 225v, 346v, 351v.

Przysłowie: *RejZwierz* 107v; Gdyż iednák thák widamy/ iż by pokrzywę nabárzyey kropił y żegnał/ tedy iednák káżdá párzy *RejPos* 305.

Szereg: »abo kropić abo polewać« (1): A czemuż dźiatki z ftárádawná nurzano? (–). Nie nurzano/ ále ábo kropiono/ ábo polewano *CzechRozm* 258v.

2. *Zwilżać, nawadniać* [co] (2) : to błoto/ [...] z Egiptu do Rzymu kósztem niemáłym wożóno/ kthóre wierę nie więcý v nich/ niż v nas ládá które z róléy/ wáżyć mogło: bo iefli przéto/ że Nilus ie kropił/ powiem: iefli Nilulá efekt nie był/ iedno płodną rólą vczynić/ że v nas ná dobrze gnoynéy/ ládá defzcz/ gdy fwégo czáfu przybędzie/ tóřz podobno řpráwi *Oczko* 18; KTóry z Iordanu przeźroczyłtym zdroiem Polá obtaczał: kropiąc zdaniem twoiem Nierodné góry/ Izáackich włóści *ZawJeft* 9.

II. Intransit.: *Padać kropkami; stillare Mącz* (4) : gdy przesłtał on wielki defzcz/ kropili po nim kropie [*superaverunt in ea guttae*]. *Leop 4.Esdr* 4/49; Stillo, Ká pam/ kropię. *Mącz* 415c.

Frazy: »deszcz kropi (a. pocznie kropić)« (2): Pluit. Es regnet. Defcz kropy. *Murm* 16; Iuż theż pocznie defzcz kropić/ on pod dáchem ftánie *RejWiz* 126v.

[»do kogo] kropi oko«: Do Bogá kropi oko moie [*ad Deum stillavit oculus meus*]. *WujBib Iob* 16/21 (*Linde*).]

Synonimy: **I.1.** *polewać*; **II.** *ciec, dźdżyć, padać, sączyć się, ściekać*.

Formacje współrdzenne: *kropić się, nakropić, pokropić, pokropić się, przekropić, przykropić, skropić, wkropić, wykropić, zakropić, zakropić się; pokropiać; wkropiać; nakrapiać, pokrapiać, pokrapiać się, skrapiać, skrapiać się, wkrapiać, wykrapiać, zakrapiać; pokropywać; kropnąć*.

Cf **KROPIĄCY, KROPIENIE, KROPION**

